

پرنده کتاب

"بوک برد"، پرنده‌ای است جهانگرد که در سراسر جهان به پرواز در می‌آید، بر بام هر کشوری درنگ می‌کند، به سیر و سفر در کتابهای کودکان و نوجوانان آن کشور می‌پردازد و دوباره اوج می‌گیرد و مهمان سرزمینی دیگر می‌شود و آن‌گاه که سیراب از چشمه‌ساران جان بخش هنر و ادبیات کودکان و نوجوانان بازگشت، ره توشه خود را با تمامی دوستداران و دلسوزان ادبیات کودک و نوجوان از محققان، معلمان، مربیان و کتابداران تا والدین سهم می‌شود. "بوک برد" یا پرنده کتاب فصلنامه‌ای است که از سوی دفتر بین‌المللی کتاب برای نسل جوان International Board on Books for Young People (IBBY) منتشر می‌شود و در خدمت اهداف این سازمان قرار دارد.

دفتر بین‌المللی کتاب برای نسل جوان در سال ۱۹۵۳ بر پایه این اعتقاد که در تمامی جهان، کتابهای کودکان و نوجوانان نقشی اساسی در رشد و تربیت کودکان ایفا می‌کنند، دانش وسیعتری از همه کشورها را در مقابل چشمان آنان می‌گشاید، با معرفی ارزشها و سنن ملل مختلف تفاهم و دوستی میان ملتها را تقویت می‌کند و در نهایت در خدمت صلح خواهند بود، در کشور سوئیس تأسیس شد. این دفتر تلاش دارد تا کودکان را با کتابهایی که از سطح هنری و ادبی والایی برخوردارند آشنا کند، و در پی آن از انتشار و توزیع کتابهای کودکان در جهان به ویژه در کشورهای در حال توسعه حمایت می‌کند. این دفتر زمینه‌های مختلف کار تحقیقات پیرامون ادبیات کودکان را برای محققان و دانش پژوهان

بیش از هفتاد کشور عضو فراهم می‌سازد.

دفتر بین‌المللی کتاب برای نسل جوان برای تحقق بخشیدن به اهداف خود، علاوه بر سایر فعالیتهای از سال ۱۹۶۳ به انتشار مجله‌ای تخصصی به نام "بوک برد" مبادرت ورزیده است. این مجله حاوی مقالات تخصصی در زمینه‌های مختلف ادبیات کودکان و نوجوانان به قلم صاحب نظران این رشته از سراسر جهان و اخبار مربوط به فعالیتهای ادبیات کودکان و نوجوانان از کشورهای گوناگون است. در عین حال بحث و تبادل نظرهای جلسات و کنگره‌های ادبیات کودکان که از سوی دفتر بین‌المللی کتاب برای نسل جوان برگزار می‌شوند، در این نشریه منعکس می‌شود. "بوک برد" همچنین وظیفه دارد نویسندگان و تصویرگرانی را که هر دو سال یکبار نامزد جایزه هانس کریستین آندرسن می‌شوند، و نیز برندگان این جایزه را معرفی می‌کند. این فصلنامه تاکنون سه دوره زمانی را از نظر شکل ظاهر و محتوا پشت سر گذاشته است که به ترتیب به سالهای ۱۹۶۳، ۱۹۸۷ و ۱۹۹۳ باز می‌گردند. پس از آخرین تجدید نظر در ماه ژوئن ۱۹۹۳، این نشریه هم اکنون در تیراژ ۱۵۰۰ نسخه به زبان انگلیسی در آمریکا منتشر می‌شود. این نشریه دارای ۴۵ نماینده و همکار از کشورهای مختلف جهان است که از این طریق موفق به دریافت اخبار و گزارشهای مختلف مربوط به ادبیات کودکان و نوجوانان آن کشور می‌شود. هر شماره بوک برد اختصاص به موضوع خاصی از ادبیات کودکان و نوجوانان دارد.

در سال ۱۹۹۴ موضوعاتی چون "اروپای شرقی"، "جنسیت در کتابهای کودکان"، "جوایز هانس کریستین آندرسن سال ۱۹۹۴" و "گرایشهای موجود در تصویرگری متن" در مجله مطرح شد. شماره بهار ۱۹۹۵ بوک برد به "شعر کودکان" اختصاص داشت. اولین مقاله این شماره با عنوان "شعر بازی و شعر بازی" به قلم کارلوس

لوپز است. نویسنده در آخر مقاله خود می‌نویسد: "در این دوران زنده ماندن رابطه میان کلام و بازی بیش از هر چیز اهمیت دارد، طعم این تجربه لذت بخش از میان نرفته است. میشل انده را به خاطر آوریم که در مقابل مردان خاکستری که می‌خواستند وقت را از ما بربایند و این فعالیت اساسی زندگی بخش را از میان بردارند، به دفاع برخاست". مقالات دیگر این شماره به موضوعاتی چون "شعر کودکان در آمریکای لاتین"، "فرهنگ رب در کتابهای کودکان"، اشعار کودکان در چین باستان" اختصاص دارند. شماره تابستان ۱۹۹۵ بوک برد ویژه آسیای جنوب شرقی است. جفری گرت، سردبیر وقت مجله بوک برد، در سخنی با خوانندگان اظهار می‌دارد که: "برای طرح این موضوع، دو رهیافت وجود دارد، راه اول روشی است که غربیها خود، آن منطقه را ترسیم کنند، و رهیافت دیگر آن است که اجازه می‌دهد مردم آن دیار خود سخن بگویند و این بازتاب واقعی ادبیات کودکان قدیم و معاصر آسیای جنوب شرقی است. روشن است که رهیافت مورد قبول "بوک برد" رهیافت دوم است. ما طی سالها تلاش کرده‌ایم تا امکاناتی فراهم سازیم که نویسندگان و کارشناسان آسیای جنوب شرقی ادبیات خویش را ارائه کنند". عنوانهایی چون "در آستانه دوران جدید ویتنام"، به قلم تاداشی ماتسویی، رقابت ارزشها در کتابهای کودکان تایلند" به قلم بونسری چی واکوم جورن و "مساتو و سرنوشت قصه گویی در بالی" از جمله مقالات این شماره است.

جفری گرت پس از یک دوره فعالیت خلاق در سردبیری مجله، با پذیرش پست جدیدی به عنوان کتابدار مرجع علوم انسانی در دانشگاه نورث وسترن، سردبیری بوک برد را از سال ۱۹۹۶ به خانم مینا خورناتا، استاد هنری الاصل ادبیات در دانشگاه مورگان، واگذار کرد.

زهره قایینی